

ORGANİK TARIM METODUYLA HAYVANSAL ÜRETİM

İnsan beslenmesinde gıdalar ve özellikle hayvansal gıdalar temel stratejik ürünler arasında ilk sıralarda yer almaktadır. Son yıllarda konvansiyonel hayvancılıkta çiftlik hayvanlarının performanslarının arttırılması, üretim artışı ile üretim masraflarının azaltılması yönünde önemli bazı gelişmeler sağlanmasına karşın, daha fazla hayvansal gıda elde etmek için hayvanlara ve bitkisel üretime yönelik ilaçların kontrolsüz kullanımı, birçok sağlık sorununu da beraberinde getirmiştir. Dünya nüfus artışı ve buna bağlı olarak tarım ürünlerine olan talebin yoğunluğu; son yıllardaki bitkisel üretim gibi hayvansal üretimin de, konvansiyonel hayvancılık da denilen yoğun üretim şeklinde yapılmasına neden olmuştur. Konvansiyonel üretimde birim alandan yüksek miktarda ve ekonomik ürün alınması öncelikli olduğu için; ekolojik denge ve ürün kalitesinde sağlık kriterleri ikinci plana atılmıştır. Bunun sonucu olarak da, günümüzde artık konvansiyonel bitkisel üretim gibi konvansiyonel hayvansal üretimin de çevreye, hayvan ve insan sağlığına zararlı etkileri kendini göstermeye başlamıştır. Yoğun üretimde kullanılan sentetik ilaçlar, kimyasal gübreler ve tarım ilaçları ile hem ekolojik dengeyi bozmakta, hem de hayvan ve insan sağlığını tehdit etmektedir.

Organik Tarım Metoduyla Hayvansal Üretim Nedir?

Hayvan refahı, önceliklidir, tıpkı insanlardaki gibi hayvanlara da doğal davranışlarını yapabileceği; ekstrem hava koşullarından, stres, yaralanma ve hastalıklardan korunabileceği bir ortamın sağlanması ile yeterli beslenme olanaklarının verilmesi anlamına gelmektedir. Bu üretim şeklinde, öncelikle ekolojik bir sürünün oluşturulması, hayvan refahını da ekolojik bir yetiştirme ve besleme ile sağlayarak, sağlıklı hayvanlardan sağlıklı ürünler elde edilmesi amaçlanmıştır. Ekolojik hayvan yetiştirmede, doğal koşullarda üremenin olması ve yaşam koşullarının ve barınakların hayvanlara yeterli temiz hava ve gün ışığı sağlayacak şekilde, ekstrem hava koşullarından da koruyacak şekilde inşa edilmeli, kullanılan yapı materyalleri ve üretim ekipmanları da hayvan ve insan sağlığına zarar vermemelidir. Ekolojik besleme olanakları çerçevesinde organik olarak üretilmiş kaba ve kesif yemlerle beslenir. Hayvanların zorlama ile beslenmesi yapılmamalıdır.

Organik Hayvansal Üretimin Avantajları

- Zararlı ve hastalıklardan arınmış insan ve hayvan gıdası üretmektedir. Uygulanmakta olan entansif hayvan yetiştirme sistemleri ile hayvanların yeni sağlık problemleri arasındaki ilişkiye Deli Dana Hastalığı (Bovine Spongiform Encephalopathy:BSE) önemli bir örnektir.
- Nişastaca zengin yemlerle beslenen hayvanların dışkılarında bulunan ve etlerde kontaminasyona neden olan E.coli 0157 suşunun, meralarda beslenen hayvanların dışkılarında %1'e kadar düştüğü belirtilmiştir.
- Hayvan refahı (animal welfare) bakımından önemlidir.
- Antibiyotik karışımı yemlerle beslenen hayvanlarda, antibiyotiklere dirençli bakteri oluşmakta ve bu bakterilerin, beslenme zinciri içinde insanlara da geçmesi söz konusu olmaktadır.
- Hayvan sağlığı açısından önemlidir. Kümes hayvanlarında, özellikle kafesli sistemlerde karaciğer yağlanmalarına bağlı olarak ortaya çıkan bozuklukları önleme açısından önemlidir.
- Tarımsal faaliyetler içinde kirlilik önlenmektedir.
- Atıklar kendi içinde kullanılmaktadır. Mesela hayvan gübresinin çayır meralarda kullanılması gibi
- Fiyatı hızla artan kimyasal gübre, pestisit, hormon, antibiyotik gibi sentetik girdilerden tasarruf edilmektedir.
- Organik ürünlerin ihracat fiyatı diğer ürünlerden %10-20 oranında daha yüksektir.
- Sözleşmeli tarımla üreticinin tüm ürününün alınması garanti edilmektedir.
- Özel bilgi isteyen organik hayvancılık modeli, Ziraat mühendisleri için yeni istihdam sahaları yaratmaktadır.

Organik Hayvansal Üretime Başlama

Organik tarım faaliyetinde bulunmak isteyen müteşebbis, kontrol ve sertifikasyon kuruluşuna veya kontrol kuruluşuna başvurur. Aşağıda yer alan bilgi ve belgelerin tamamlanmasına müteakip sözleşme imzalanır.

Başlangıçta istenilen ve kayıt altına alınması gereken bilgiler:

- Müteşebbise ait tüm iletişim bilgileri,
- İşletme ve araziye ait geçmiş tüm bilgiler,
- Müteşebbise ait kimlik ve vergi bilgileri ve belgeleri,
- Faaliyet alanı,
- İşletmede daha önce uygulanan üretim metodu,
- İşletmenin ve işletme binalarının planları,
- Arazi parselleri ve alana dair tüm tapu kaydı, plan ve krokileri,
- İşletmenin mevcut makine ve ekipman donanımı,

- İşletmenin konumu, kullanılan depoların tanımı ve amaca uygunluğu,
- Bakanlık il veya ilçe müdürlüğünden alınan güncellenmiş onaylı ÇKS kaydı, hayvancılık işletmeleri için ise Bakanlık il veya ilçe müdürlüğü tarafından verilen ve Türkvat'den alınan onaylı işletme tescil belgesi,
- ÇKS kaydı olmayan veya yapılamayan müteşebbisler için;
- Müteşebbisin adı, adresi, T.C. kimlik numarası ve vergi numarası, yabancı gerçek kişilerde ise yabancı kimlik numarasını içeren kimlik bilgi ve belgeleri,
- İşletmenin yeri ve konumuna dair bilgiler,
- Kadastro çalışması tamamlanmış alanlarda tapu kaydı, tamamlanmamış alanlarda ise araziye ait kroki.

Kontrol kuruluşu, ekolojik üretim yapmasını kabul ettiği ve sözleşme yaptığı müteşebbisi geçiş sürecine alır, bu sürecin sonunda olumlu kanaat edinirse de müteşebbisin ekolojik ürün etiketi kullanmasına izin verir.

Organik Hayvansal Üretim Kuralları

Damızlık veya üretime yönelik organik hayvancılıkta, çevre koşullarına adaptasyon kabiliyeti yüksek olan ve hastalıklara dayanıklı ırklar seçilir. Bunun için o bölgeye adapte olmuş yerli ırklar ve melezlerine öncelik verilir.

Organik işletmelerden getirilen ve tamamen organik yemlerle beslenen, genetik yapısı değiştirilmemiş, çevreye, iklim koşullarına ve hastalıklara dayanıklı hayvanlar damızlık olarak kullanılır.

Organik hayvan yetiştiriciliğinde tabii tohumlama esastır. Damızlık hayvanlardan tamamen doğal yöntemlerle elde edilen, saklanan ve kullanılan sperma ile suni tohumlama yapılabilir. Embriyo transferi yapılamaz.

Hayvanlar, meralara veya açık hava gezinti alanlarına veya açık alanlara erişebilmelidir. Meralarda ve açık alanlarda birim alan başına düşen hayvan sayısı, üretim birimindeki bitkisel üretime yeterli hayvan gübresi sağlayabilecek şekilde sınırlı olmalıdır. Hayvan yoğunluğu yayılan azot miktarı bakımından, kullanılan tarımsal alanda 170 kg/N/ha/yıl'ı aşamayacak sayıda belirlenir. Bu miktar aşıldığında, müteşebbisin aynı bölgede başka bir alan edinmesi veya yetkilendirilmiş kuruluşun bilgisi dahilinde komşu işletmelerden bu olanağı sağlaması gereklidir. Yetkilendirilmiş kuruluş çevre koruma maksadıyla hayvan yoğunluğunu azaltabilir.

Aynı üretim biriminde bulunan tüm hayvanlar, bu yönetmelik hükümlerine göre yetiştirilir. Ancak, konvansiyonel olarak yetiştirilen hayvanlar, yetiştirildikleri barınakların ve arazilerin organik olarak yetiştirme yapılan birimlerden açıkça ayrı olması ve ayrı türlerin bulunması şartıyla aynı işletmede bulunabilirler.

Aşağıdaki koşulların sağlanması halinde organik yetiştirilen hayvanlar, konvansiyonel yetiştirilen hayvanlarla ortak alanlarda otlatılabilir.

- Alanlar, en az üç yıl bu yönetmelikte izin verilmeyen ürünlerle muamele görmemiş olmalıdır,
- Konvansiyonel olarak yetiştirilmiş aynı tür hayvanlar, organik olarak yetiştirilen hayvanlar ile aynı anda merada olmamalıdır.

Organik hayvansal ürünlerin, konvansiyonel ürünlerden ayırt edilememesi durumunda bu ürünler organik olarak değerlendirilemez.

Bu yönetmelik hükümlerine uygun olarak yetiştirilen hayvanlar aşağıdaki hususların bulunması şartıyla konvansiyonel yetiştirilen hayvanlarla farklı zamanlarda ortak arazilerde otlatılabilir.

Araziler geçiş sürecini tamamlamış olmalıdır.

Bu yönetmelik hükümlerine göre yetiştirilmemiş hayvanlar, ekstansif üretimden gelmiş olmalıdır.

Organik hayvan yetiştiriciliğinden elde edilen ürünler; ortak arazileri kullanan ve bu yönetmelik hükümlerine göre yetiştirilmeyen hayvanlarla aynı anda otlatılmadıkları, bir kontrol ve sertifikasyon kuruluşu veya kontrol kuruluşunca onaylanmadıkça organik olarak kabul edilemez.

Organik yem bitkileri üretimi yapılacak arazi, aşağıdaki hükümlere göre geçiş sürecine alınır;

- Organik hayvansal üretim yapılacak arazi ve otlaklar iki yıllık geçiş sürecine alınır.
- Otobur olmayan hayvanlar tarafından kullanılan otlaklar, açık barınaklar ve gezinti alanları için geçiş süreci bir yıla indirilir.
- Söz konusu araziler bu yönetmelik ekinde izin verilen ürünlerden başka ürünlerle işlem görmediyse geçiş süreci yetkilendirilmiş kuruluşlarca 6 aya indirilir.
- Hayvansal üretim birimi, mera ve yem üretimi için kullanılan araziler ile birlikte işletmenin tamamının eş zamanlı olarak organik üretime geçirilmesi söz konusu olduğunda aşağıdaki koşulların sağlanması kaydıyla geçiş süreci 24 aya indirilebilir. Bu istisna işletmenin mevcut olan hayvanlarına, yavrularına ve geçiş süreci başlamadan önce aynı zamanda yem üretimi için kullanılan araziler ve meralar için uygulanır. Hayvanlar üretim biriminden elde edilen ürünler ile beslenmelidir.

Hayvansal üretimde geçiş süreci

Et üretiminde;

- Büyükbaş hayvanlar için 12 ay, küçükbaş hayvanlar ve domuzlar için 6 aydır. Ancak organik süt sığırcı işletmelerinde sürüden et amaçlı ayrılacak hayvanlar için bu süre yaşam süresinin 3/4'ü dür.
- Süt üretimi için yetiştirilen hayvanlar için 6 aydır.
- Et üretimine yönelik kanatlılarda, 3 günlük yaştan büyük olmamak kaydıyla 10 hafta, yumurta üretimine yönelik kanatlılarda ise 6 haftadır.

Entansif üretimde kullanılan bazı damızlık veya ırklara ilişkin özel hastalık ve sağlık problemleri olmayanlar damızlık olarak kullanılır.

Bir sürü ilk kez oluşturulurken organik olarak yetiştirilmiş hayvanlar yeterli sayıda olmadığında, konvansiyonel yetiştirilmiş hayvanlar aşağıdaki hususlara uyulmak şartıyla organik hayvancılıkta kullanılır:

- Etlik piliçler geldikleri çiftlikten ayrıldıklarında 3 günlük yaştan büyük olamaz.
- Buzağılar ve taylar süttten kesilir kesilmez bu yönetmelik hükümlerine göre yetiştirilir ve her koşulda 6 aylıktan küçük olur.
- Kuzular ve oğlaklar süttten kesilir kesilmez bu yönetmelik hükümlerine göre yetiştirilir ve 60 günden büyük olmamalıdır.

Etlik civciv ve yumurtacı civciv	En fazla 3 günlük
Buzağı	En fazla 6 aylık
Kuzu ve oğlak	En fazla 2 aylık

Bir sürü ilk kez oluşturulurken organik olarak yetiştirilmiş hayvanlar yeterli sayıda olmadığında konvansiyonel yetiştirilmiş hayvanların organik hayvancılıkta kullanılması için gerekli yaşları

Sığır eti üretiminde	12 ay
Koyun ve keçi eti üretiminde	6 ay
Sığır, koyun ve keçi sütü üretiminde	6 ay
Piliç eti üretiminde	2.5 ay (10 hafta)
Yumurta üretiminde	1.5 ay (6 hafta)

Şekil.2. Hayvansal üretimde geçiş süreci

Domuz yavruları süttten kesildikleri andan itibaren bu yönetmelik hükümlerine göre yetiştirilmiş olmalı ve 35 kg'dan az olmalıdır. Dişi domuzlar, gebeliğin son dönemi ve emzirme dönemi haricinde grup içinde tutulur. Domuz yavruları düz gezinti alanlarında ve kafeslerde tutulamazlar. Domuzların gezinti alanlarında kendine özgü davranışları sürdürmelerine izin verilir. Eşelenmeleri için farklı substratlar kullanılabilir.

Yetkilendirilmiş kuruluşun onayına tabi olarak, hayvansal üretim biriminde var olan bu yönetmeliğin kuralları ile uyuşmayan hayvanlar öngörülen geçiş süreleri uygulanmak koşuluyla organik üretime geçiş yapar.

Organik sığır besisi yapılan işletmede yeniden sürü tesis edilirken; öncelikle organik hayvancılık işletmelerinden, bulunamaması halinde bu yönetmelik hükümlerine uygun şartlardaki besi danaları konvansiyonel hayvancılık yapılan işletmelerden getirilir.

Sürünün büyütülmesi ve/veya sürünün yenilenmesi için organik olarak üretilen hayvanların bulunamaması halinde her yıl yetişkin büyükbaş hayvanların maksimum %10'u, domuz ve küçükbaş hayvanların maksimum %20'si dişi olarak, yetkilendirilmiş kuruluşun onayı ile konvansiyonel hayvancılık yapılan işletmelerden getirilebilir. Bu oranlar aşağıdaki durumlarda yetkilendirilmiş kuruluşun onayı ile sürünün %40'ı oranında artırılabilir.

- Müteşebbisin yazılı taahhüdü ile sürü büyüklüğünün arttırılmasının garanti edilmesi halinde,
- Irk değiştiriliyorsa,
- Yeni bir hayvansal üretim geliştiriliyorsa,
- Çiftlikteki hayvan ırkı yok olma tehlikesi altındaysa,
- Sağlık ya da afet nedenleriyle yüksek hayvan ölümleri oluyorsa,

Damızlık erkekler, sonradan bu yönetmelik hükümlerine göre yetiştirilmesi ve beslenmesi şartı ile organik olmayan işletmelerden getirilebilir.

Organik hayvan yetiştiriciliği ve hayvansal üretim yapan işletmeler, hayvanların giriş ve çıkışı ile tüm tedavi uygulamalarıyla ilgili düzenli kayıtları tutar.

Organik hayvansal üretimde yem temini ve hayvan besleme

Pet hayvanı ve kürk hayvanı dışında, organik hayvan yetiştiriciliğinde, hayvanlar organik olarak üretilmiş kaba ve kesif yemlerle beslenir.

Farklı gelişim evrelerindeki organik beslemede ihtiyaçları karşılanırken, üretim artışı yanında kaliteli üretim sağlanır. Hayvanların zorlama ile beslemesi yasaktır.

Hayvanlar, öncelikle yetiştirildikleri işletmeden sağlanan organik yemlerle, mümkün olmaması halinde bu yönetmelik hükümlerine uygun hareket eden diğer işletmelerden sağlanan ve bu yönetmeliğin Ek-5 bölümünde verilen yemlerle beslenir.

Ortalama olarak rasyon kuru maddesinin % 30 kadarı, geçiş süreci maddeleri içerebilir. Geçiş sürecindeki yem maddeleri hayvanların yetiştirildiği işletmeden temin ediliyorsa bu oran % 60'a kadar çıkabilir.

Yavruların beslenmesi öncelikle ana sütüyle sağlanır. Bunun mümkün olmaması halinde yavrular aynı sürüden elde edilen sütlerle beslenilir. Türlerle bağlı olarak yavruların süt ile beslenmeleri gereken asgari süre;

- Büyükbaş hayvanlarda ve taylarda 90 gün,
- Küçükbaş hayvanlarda 45 gün,
- Domuzlarda 40 gündür.

Yetiştirme sistemi; yılın değişik dönemlerinde hayvanların otlaklara ulaşabilmelerine imkan sağlar. Ruminant rasyonlarında; silaj ve taze kuru ot gibi kaba yemler rasyon kuru maddesinde en az % 60 oranında olmalıdır. Bununla birlikte, yetkilendirilmiş kuruluş, süt üretimine yönelik hayvanlarda laktasyonun

başlarında azami 3 aylık bir süre için bu oranın % 50'ye indirilmesine izin verilir.

Yetiştiricinin yemlerini yalnızca organik üretimden sağlayamaması durumunda, konvansiyonel yem maddelerinin sınırlı oranda kullanılmasına izin verilir.

Doğal afetler nedeniyle yem üretiminin azalması halinde, afet bölgesine kısa bir süre için Bakanlığın belirleyeceği oranda konvansiyonel yem maddelerinin hayvan beslenmesinde kullanımına izin verilir.

Domuz ve kanatlı rasyonlarına kaba yem, taze veya kuru ot veya silaj eklenir.

Yalnızca bu yönetmeliğin Ek-5'indeki ürünler, silaj yapımında katkı ve işleme maddesi olarak kullanılır.

Bu yönetmeliğin Ek-5'inin 1. bölümünde yer alan bitkisel kökenli organik olmayan yem maddeleri hayvan beslemede kullanılır.

Hayvansal kaynaklı yem maddeleri, yalnızca bu yönetmeliğin Ek-5'inin 2. bölümünde yer alıyorsa kullanılır.

Bu yönetmeliğin Ek-5'inin 3. bölümünde yer alan mineral kökenli yem maddeleri ve bu yönetmeliğin Ek-6'sının 1. bölümünde yer alan vitaminler ve iz elementler kullanılır.

Enzimler, koruyucular, mikroorganizmalar, bağlayıcılar, topaklanma önleyiciler, antioksidanlar, silaj katkı maddeleri, hayvan beslemede kullanılan ürünler ve yem işlemede yardımcı maddeler, bu yönetmeliğin Ek-6 bölümünde yer alıyorsa kullanılır.

Antibiyotikler, koksidiyostatikler, tıbbi ürünler ile büyümeyi veya üretimi artırıcı diğer maddeler hayvan beslemesinde kullanılamaz.

Yem maddeleri, yem katkı maddeleri, yem işlemeye mahsus yardımcı maddeler ve hayvan beslemesinde kullanılan ürünler; genetiği değiştirilmiş organizmalar veya bunlardan elde edilmiş ürünler kullanılarak üretilemez.

Organik olarak üretilmiş veya işlenmiş yemlerde aranan şartlar

Konvansiyonel yem ile organik yem aynı fabrikada aynı hatta işlenemez.

Ürünlerin bileşiminde yer alan maddeler ya da bu ürünlerin hazırlanmasında kullanılan başka herhangi bir madde iyonlaştırıcı radyasyon-ışınlama içeren uygulamalardan geçmemiş olmalıdır.

Organik yemler mutlaka etiketlenir. Etiket üzerinde;

- Yemin organik miktarı kuru madde üzerinden belirtilir.
- Organik üretim metoduyla elde edilen yem materyalinin yüzdesi yazılır.
- Geçiş dönemi ürünlerinden elde edilen yem materyallerinin yüzdesi yazılır.
- Tarımsal kökenli yem maddelerinin toplam yüzdesi belirtilir.
- Yetkilendirilmiş kuruluşun ismi bulunur.

Organik olarak üretilen yemler ile konvansiyonel olarak üretilen yemler fiziksel olarak ayrı yerlerde tutulur ve depolanır.

Organik yem hazırlamada kullanılan donanım, konvansiyonel yem hazırlamada kullanılan her türlü donanımdan ayrılır.

Konvansiyonel yem hazırlama ünitelerinde aynı hatta hem konvansiyonel hem de organik yem hazırlanamaz. Ancak yem hazırlama ünitesinde yem hazırlamaya başlamadan önce bu yönetmeliğin Ek-7'sinin 1. bölümünde verilen maddelerle yem hazırlama ünitesinin temizliğinin yapılması şartıyla konvansiyonel yem hazırlama ünitelerinde organik yem hazırlanır.

Organik olarak üretilmiş yemler ya da bunlardan elde edilmiş ürünler konvansiyonel üretilmiş yemlerle karışmaya ve bulaşmaya meydan vermeyecek biçimde bir arada nakledilebilir. Yemlerin nakledileceği araçlar bu yönetmeliğin Ek-7'sinin 1. bölümünde verilen maddelerle temizlenir. Nakil esnasındaki ürün miktarı ile teslimattaki ürün miktarının kayıt altına alınması gerekir.

Yem fabrikalarında organik olarak üretilen yemler için rasyona giren hammaddelerin yetkilendirilmiş kuruluşça verilen organik ürün sertifikasını aldıktan sonra rasyon formülleri Bakanlıkça tescil edilir. Ancak bu işlemden sonra yetkilendirilmiş kuruluş kontrolünde yem fabrikalarında organik yem üretimine geçilir.

Organik yem işlenmesi ya da depolanmasında doğal aromaların eklenmesi dışında, kaybolan özellikleri yeniden oluşturan, işlem sırasındaki ihmalin sonuçlarını düzelteren ya da bu ürünlerin gerçek doğası hakkında yanlışlara neden olabilecek madde ve teknikler kullanılmaz.

Hayvan sağlığı ve veteriner müdahalesi

Organik hayvan yetiştiriciliğinde hastalık önleyici tedbirler şunlardır:

- Organik hayvan yetiştiriciliğinde, hayvan sağlığında koruyucu hekimlik esastır.
- Uygun damızlık ırklar seçilir.
- Hayvanların doğal bağışıklıklarını artırıcı düzenli egzersiz için gezinti alanlarına veya otlaklara ulaşımı ve kaliteli yem kullanımı sağlanır.

Tüm önleyici tedbirlere rağmen bir hayvanın hastalanması veya yaralanması durumunda, uygun bir barınakta izole edilerek, derhal tedavi edilir.

Organik hayvancılıkta veteriner hekim gözetiminde veteriner tıbbi ürünlerin kullanım usul ve esasları şunlardır:

- Tedaviye alınan hayvan türü üzerinde tedavi edici etkisinin bulunması ve tedavi koşullarına uygun olması kaydıyla kimyasal sentezlenmiş veteriner tıbbi ürünler dışında allopatik ürünler, fitopatik ürünler, bu yönetmeliğin Ek-5'inin 3. bölümünde ve Ek-6'sının 1. bölümünün 1.1 bölümünde listelenen ürünler kullanılır. Ayrıca tedavide homeopat tedavi yöntemleri de uygulanır.

- Yukarıda bahsedilen maddelerin kullanımının hastalıkla veya yaralanmayla mücadelede yetersiz kalması durumlarında ve hayvanın acı çekmemesi için tedavi amacıyla kimyasal bileşimli ilaçlar veya antibiyotikler yetkilendirilmiş kuruluşun izni ile kontrollü olarak kullanılır.
- Kimyasal olarak sentezlenmiş veteriner tıbbi ürünler veya antibiyotikler, hastalık önleyici uygulamalar için kullanılmaz.

Organik hayvan yetiştiriciliğinde, hayvanların genetik yapısı değiştirilemez ve genetik yapısı değiştirilmiş organizmalar organik hayvansal üretimde girdi olarak kullanılamaz. Gen teknolojisi metotları ile hayvan ıslahına izin verilmez. Büyüme veya üretimi artırıcı maddelerin kullanımı ve üremeyi kontrol etmek amacıyla veya diğer amaçlarla hormon ya da benzeri maddeleri kullanımı yasaktır. Ancak hormonlar, tedavi amaçlı veteriner hekim uygulaması olarak hasta hayvana verilebilir.

Veteriner tıbbi ürünleri kullandığında; konulan teşhis, müdahale yöntemi, ilacın dozu, ilacın etken maddesi, tedavi süresi ve ilacın kalıntı arınma süresi ile birlikte kullanılan ürün kayıt edilir.

Bir hayvana normal koşullarda verilen veteriner tıbbi ürünlerinin son uygulandığı tarih ile bu hayvanlardan organik ürün elde edilme tarihi arasındaki süre, organik yetiştiricilikte, konvansiyonel yetiştiricilikteki uygulamanın iki katı veya kalıntı arınma süresi belirtilmemiş hallerde ise 48 saattir.

Aşı uygulamaları, parazit tedavisi veya ülkemizde zorunlu olarak belirlenen hayvan hastalık ve zararlıları ile mücadele programları haricinde, bir hayvana veya hayvan grubuna bir yıl içerisinde üçten fazla kimyasal sentezlenmiş veteriner tıbbi ürünler veya antibiyotiklerin uygulanması halinde ya da üretken olduğu yaşam süresi bir yıldan az olan hayvanlarda bir defadan çok muamele gördüyse, söz konusu hayvanlar veya bu hayvanlardan elde edilen ürünler organik ürün olarak satılamaz ve yeniden geçiş sürecine alınır. Buna ait kayıtlar müteşebbis tarafından tutulur.

Ulusal zorunlu mücadele programları dışında işletmenin bulunduğu alanda ihbarı mecburi bulaşıcı ve salgın bir hastalığın ortaya çıkması halinde bağışıklık sağlayan veteriner biyolojik maddeleri kullanılır.

Yetiştiricilik uygulamaları, barınak ve bakım şartları

Koyunlarda kuyruk kesme amacı ile elastik bant takılması, kuyruk kesme, diş kesme, gaga kesme ve boynuz köreltme uygulamaları organik yetiştiricilikte uygulanmaz. Yolma gibi yöntemler uygulanamaz. Bu uygulamaların bir kısmına genç hayvanlarda boynuz köreltme uygulamasında olduğu gibi güvenlik, hayvan sağlığı, rahatlığı ve hijyen için yetkilendirilmiş kuruluş tarafından izin verilebilir. Bu tür uygulamalar ve ürün kalitesini artırmaya yönelik fiziksel kastrasyon uygulamaları, hayvanlar en uygun yaşta iken uzman kişiler tarafından hayvanlara acı çekirmeden yerine getirilir.

Hayvanlar bağı olarak tutulamaz. Ancak, hayvan refahı düzenlemeleri dikkate alınarak yetkilendirilmiş kuruluş tarafından hayvanların güvenliği ve refahı için, müteşebbisçe zorunluluğunun ortaya konulması koşulu ile hayvanların sınırlı bir süre için bağlanmasına izin verilebilir.

10 baş veya daha az sayıdaki büyükbaş hayvan grupları, davranış ihtiyaçlarına uygun olarak grup içerisinde tutmak mümkün değilse, haftada en az iki defa otlatma alanlarına ve açık barınak alanlarına veya egzersiz alanlarına ulaşmalarını sağlamak koşuluyla yetkilendirilmiş kuruluşun onayı ile bağlanabilir.

Hayvanların gruplar halinde yetiştirilmeleri durumunda grubun büyüklüğü; hayvan türünün gelişim evrelerine ve davranış biçimlerine bağlı olup, bir uzman görüşü ışığında yetkilendirilmiş kuruluşça belirlenir. Hayvanlar, kansızlığı teşvik edecek koşullarda tutulamaz ve rasyonlar kullanılamaz.

Hayvan barınakları, sıhhi bir yapı malzemesinden inşa edilir, barınak koşulları hayvanların biyolojik ve ırk ihtiyaçlarını karşılar. Hayvanlar yem ve suya kolayca erişebilmelidir. Binaların yalıtımı, ısınması ve havalandırılması; hava akımını, toz seviyesini, sıcaklığı, nispi nemi ve gaz yoğunluğu hayvanlara zarar vermeyecek sınırlar içerisinde tutacak şekilde olur. Barınaklar, bol miktarda doğal havalandırma ve ışık girişine izin vermelidir.

Serbest gezinti alanları, açık hava gezinti alanları veya açık barınak alanlarında; yerel hava koşullarına ve ilgili türe bağlı olarak yağmura, rüzgara, güneşe ve aşırı sıcaklığa karşı yeterli korunma sağlanır.

Barınaklar; hayvanlara rahatça ve doğal olarak durabilecekleri, kolayca yatabilecekleri, dönebilecekleri, kendilerini temizleyebilecekleri, tüm doğal pozisyonları alabilecekleri, gerinme ve kanat çırpma gibi tüm doğal hareketleri yapabilmelerine yetecek büyüklükte olur.

Kapalı barınaklar ve açık gezinti alanlarının asgari alanları ve farklı hayvan türleri ile kategorileri için diğer barınak özellikleri bu yönetmeliğin Ek-3'ünde belirtilen kriterlere uygun olur.

Sığırlar, tek tırnaklılar ve küçükbaşlar asgari barınak alanı

	İç alan (hayvanlara ayrılan net alan)		Gezinti alanı (otlama alanı hariç serbest dolaşım alanı)
	En az canlı ağırlık (kg)	m ² /baş	m ² /baş
Damızlık ve besiye alınmış sığır ve tek tırnaklılar	100 kg'a kadar	1.5	1.1
	200 kg'a kadar	2.5	1.9
	350 kg'a kadar	4.0	3.0
	350 kg'dan fazla	5.0 En az 1 m ² /100 kg	3.7 En az 0.75 m ² /100 kg
Süt sığırları		6	4.5
Damızlık boğalar		10	30
Koyun ve keçiler		1.5 koyun/keçi	2.5
		0.35 kuzu/oğlak	0.5

İklim koşullarının hayvanlara açık havada yaşamalarına imkan verdiği bölgelerde, hayvan barınaklarının yapılması zorunlu değildir.

Barınak, kümes, alet ve kaplar, hastalık taşıyan organizmaların gelişmesi veya bulaşmasını engellemek için, uygun bir şekilde temizlenir ve dezenfekte edilir. Hayvan binaları ve yapılarının temizlenmesi ve dezenfekte edilmesi için bu yönetmeliğin Ek-7'sinin 1. bölümünde verilen maddeler kullanılır. Böcek ve kemirgenlerle mücadele etmek ve işletmede kokuyu azaltmak amacıyla, dışkı, idrar ve dökülmüş dağılmış gıdalar ortamdaki uzaklaştırılır. Bütün bu tedbirlere rağmen böcekler ile diğer kemirgenlerin hayvan barınaklarından ve diğer tesislerden uzaklaştırılamaması durumunda, yalnızca bu yönetmeliğin Ek-2'sinin 1, 2, 3, 4 ve 5 inci bölümündeki girdiler ve rodentisitler kullanılır.

Tüm memeliler, otlak veya açık hava egzersiz alanlarına, açık barınak alanına ulaşabilmelidir. Hayvanların psikolojik koşulları, hava koşulları ve arazinin durumu izin verdiği sürece hayvanlar bu yerleri kullanabilmelidir. Otoburlar, koşullar elverdiği sürece otlaklara ulaşabilmelidir.

Otobur hayvanların otlama dönemlerine meralara erişebilmeleri ve kış barınaklarının hayvanlara hareket serbestisi vermesi durumunda, kış aylarında hayvanlara açık gezinti alanları ve açık alanlar sağlanması zorunluluğu kaldırılabilir. Ancak; bir yıldan yaşlı boğalar, meralara, açık gezinti alanlarına ve açık alanlara erişebilmelidirler. Besinin son döneminde büyükbaşlar yaşam sürelerinin 1/5'ini geçmemesi ve üç aydan fazla olmamak kaydıyla kapalı alanlarda kalabilirler.

Hayvan barınaklarının zemini düzgün olmalı fakat kaygan olmamalıdır. Toplam zemin alanının asgari yarısı, sert ve düz olmalıdır.